

Önkormányzati sztrájk 2017 GYIK – Gyakran ismételt kérdések

1. Ki szervezhet sztrájkot a közigazgatásban?

A szakszervezet. A közigazgatásban a sztrájk feltételei különböznek más területeket feltételeitől. A Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdése szerint a kormány egy külön Megállapodást köt a szakszervezetekkel, ezt 1994-ben meg is kötötték, ezt kell alapul venni. Ennek alapján sztrájk csak ott szervezhető, ahol jelen van a szakszervezet (Megállapodás 2. pont). A polgármesteri hivatalokban ez a szakszervezet az MKKSZ. Így sztrájkhangulat felmérése is csak ilyen hivatalban folyhat. Ha olyan polgármesteri hivatalban akarnak szervezni sztrájkot, ahol nincs MKKSZ alapszervezet, ott ez gyorsan létrehozható. Az MKKSZ Alapszabály 59. pontja határozza meg az alapszervezet jogi helyzetét.

2. Hogyan alakulhat MKKSZ alapszervezet?

Az MKKSZ Alapszabály 59. pont szerint az alapszervezet az MKKSZ alapegysége. Az MKKSZ SZMSZ 31. pontja szerint az alapszervezet megalakulásához és működéséhez minimálisan 3 tag szükséges. A megalakuláshoz egy alakuló ülés szükséges, erről egy jegyzőkönyv készítése, belépési nyilatkozat kitöltése, tagdíjfizetés (önállóan vagy a munkáltatón keresztül), egy vezető (titkár) választása, a védelemre jogosult személy meghatározása, ennek közzétevése a munkáltatóval. A megalakulásban segít a megyei titkár, de ha erre nem kerül sor, a tagokról és a megalakulásról értesíteni kell. Csak így kerülhetnek be a tagnyilvántartásba. Értesíteni kell a megalakulásról az MKKSZ ÖDOSZ elnökét is. Segédanyagok az MKKSZ honlapján a SZÜB oldalon találhatóak a 9.1-9.8 mintáknál. <http://www.mkksz.org.hu/index.php/mkksz-ov-szub>

3. Mikor kezdeményezhető sztrájk?

Ha a vitatott kérdést érintő egyeztető eljárás kilenc munkanapon belül nem vezet eredményre (Megállapodás 6. pont), vagy ha az egyeztető eljárás a sztrájkot kezdeményezőnek fel nem róható ok miatt nem jött létre Sztrájk törvény 2. § b) pont.

4. Lehet-e másfajta adatlapot használni a sztrájk készség felméréshez, mint amit az MKKSZ ajánl?

Igen. Az ajánlott adatlapon egymás után írnak alá a támogatók. (Csoportos adatlap) Meg lehet azt is csinálni, hogy mindenki külön-külön kap egy kitalakú lapot, amit aláírhat. (Egyéni adatlap) Viszont ennek is tartalmazni kell azokat a figyelmeztető és tájékoztató szövegeket, amit az eredeti lap tartalmaz. Ezt a tartalmat már más sztrájknál az nemzeti adatvédelmi hatóság elnöke támogatta.

5. Mi van akkor, ha valamely Hivatalnál az alapszervezet nem tudja tartani a határidőt, és késve akar csatlakozni a sztrájkhoz?

A tárgyalási időszakot nem tudja lerövidíteni, kell a 9 napos tárgyalás (Megállapodás 6. pont). De a Sztrájk törvény 2. § (3) bekezdése alapján tartható 2 órás sztrájk (úgynevezett figyelmeztető sztrájk). Ennek felhasználásával és az időpont összhangba hozásával, megoldható az elkészülő csatlakozók sztrájkja. Ez abban az esetben is csak 2 órás sztrájk lehet, ha az MKKSZ egész napos sztrájkot hirdetett. 2 órás sztrájk meghirdetése esetén így csak az elnevezés különbözik, ez akkor figyelmeztető sztrájknak minősül.

6. Sztrájkolhat a polgármester?

Feltehetően nem. Erről vita esetén bíróságnak kellene döntenie. A polgármester jogviszony sajátos közszolgálati jogviszony. Csak annak a köztisztviselőnek tilos a munkabeszüntetés, aki gyakorolja az alapvető munkáltatói jogkört. (Megállapodás 1. pont). A polgármester a jegyző és aljegyző tekintetében gyakorolja ezt a jogot. Az alpolgármester viszont aláírhat, és részt is vehet a sztrájkban!

7. Sztrájkolhat a jegyző?

Nem. A jegyző nem írhatja alá a támogatást és nem sztrájkolhat. Csak annak a köztisztviselőnek tilos a munkabeszüntetés, aki gyakorolja az alapvető munkáltatói jogkört. (Megállapodás 1. pont). Az aljegyző vagy osztályvezető viszont aláírhatja, és részt is vehet a sztrájkban!

8. Sztrájkolhat-e az is, aki nem szakszervezeti tag?

Igen, a sztrájkolás joga a munkavállalóé. (sztrájk törvény 1. § (1) bekezdés) A sztrájk szervezést végzi a szakszervezet. (Megállapodás 2. pont)

9. Sztrájkolhat-e az is, aki nem köztisztviselő, hanem ügykezelő?

Igen, a sztrájkolás joga a dolgozóé, így köztisztviselő, ügykezelő, munkavállaló (Mt. hatálya alá tartozó), vezető (kivéve munkáltató) és beosztott ügyintéző sztrájkolhat.

10. Mi van, ha valaki aláírja a támogatást, de a sztrájk idején szabadságon lesz?

A Megállapodás 2. pontja szerint a kezdeményezéshez szükséges a köztisztviselők többségének támogatása. Tehát nem számít, hogy szabadságon lesz.

11. Mi van, ha valaki dolgozni akar, tehát nem sztrájkol, de mivel a sztrájk miatt a hivatal bezár, így nem tud dolgozni?

Ekkor ő nem sztrájkoló, – bár akadályozva van a munkájában – jár neki a munkabér. A sztrájktól tartózkodókat a díjazás akkor is megilleti, ha a sztrájk miatt munkát végezni nem tudnak.

12. Mi van, ha valaki nem írta alá, és később mégis úgy dönt, hogy sztrájkol?

Igen, sztrájkolhat.

13. Jár-e fizetés a sztrájk idejére?

Főszabály szerint nem. De a Sztrájk törvény 6. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy ettől eltérően állapodjanak meg, vagyis járjon díjazás a sztrájk idejére is. A helyi szakszervezet köthet ilyen megállapodást a munkáltatóval, de a munkáltató egyoldalúan is hozhat ilyen döntést.

14. Le kell-e dolgozni a sztrájk miatt kiesett időt?

Nem. A sztrájk ideje munkaidő, munkavégzési kötelezettség nélkül, a munkaidőkeretet csökkenti, az itt kiesett időt „rendes munkaidőben” nem pótolthatja be a munkáltató.

15. Hol kell tartózkodni a sztrájk idején?

A sztrájk idején a hivatalban kell tartózkodni. Lehetőleg oly módon, hogy a sztrájkban részt nem vevő dolgozókat ne akadályozzák a munkavégzésben.

16. Mit kell, vagy mit lehet csinálni a sztrájk ideje alatt?

Mindent lehet, ami nem munkavégzés. Lehet olvasni, internetezni, beszélgetni, esetleg közösen reggelizni, vagy hosszabb (egész napos) sztrájk esetén ebédelni.

17. Mikor kell bejelenteni a sztrájkot a munkáltatónak?

A MKKSZ Sztrájkjelőkészítő Bizottsága meghatározta az időpontot, így ha meg van a több mint 50 %-os támogatottság, akkor ennek bejelentésével kell ezt megtenni. A 2017. július 17-i sztrájknál június 28-i napra javasoljuk a tárgyalás kezdeményezését, melyet 3 napon belül el kell kezdeni. (Megállapodás 4. pont). A Megállapodás 6. pontja szerint az egyeztető eljárás kilenc napig tart, ha nem vezet előbb eredményre. A fő célkitűzés nem az önkormányzat hatásköre, így nem is vezethet eredményre.

18. Lehet-e csatlakozni a sztrájkhoz?

Igen. Ha szakszervezet bejelentette a munkáltatónak a sztrájkot, ahhoz a sztrájk megkezdéséig bármely munkavállaló, köztisztviselő csatlakozhat.

19. Lehet-e visszalépni a sztrájkból?

Igen. Ha egy köztisztviselői előzetesen támogatta a sztrájk megtartását, joga van később meggondolni magát, és joga van nem sztrájkolni.

20. A hivatalvezető (jegyző) szerint jogellenes a sztrájk. Mitévők vagyunk?

Bírósághoz kell fordulni, a sztrájk jogellenességét vagy jogszerűségét a bíróság jogosult megállapítani. Amíg a bíróság nem dönt, sztrájkolni nem lehet. (Megállapodás 8. pont)

A jogszerű sztrájkban résztvevő dolgozóval szemben pedig semmilyen hátrányos intézkedést nem lehet hozni.

Senkit nem lehet kényszeríteni sem arra, hogy részt vegyen a sztrájkban, sem arra, hogy ne vegyen részt. Ezt a kötelezettséget a munkáltatónak is be kell tartania, minden, a sztrájk elkerülésére vagy abbahagyására irányuló kényszer, akár csak szóbeli fenyegetés alkalmazása a munkáltató részéről tilos és jogellenes!

21. Mikor jogellenes a sztrájk?

Ha nem gazdasági és szociális cél érdekében szervezik, ha Alaptörvénybe ütköző cél érdekében szervezik, ha bírósági hatáskörbe tartozó munkáltatói intézkedéssel, mulasztással szemben folytatják, illetve ha – a közigazgatásban – a kezdeményező nem rendelkezik a köztisztviselők többségének felhatalmazásával. Nincs helye a sztrájknak, ha az életet, testi épséget, környezetet súlyosan veszélyeztetné, vagy elemi kár elhárítását gátolná. (Megállapodás 2., 3. pont, Sztrájk törvény 3. § (1) bekezdés b)-c) pont), (3) bekezdés)

22. Lehet-e helyettesíteni a sztrájkoló dolgozót?

Igen. A munkáltató utasíthatja arra a nem sztrájkoló dolgozókat, hogy végezzék el a sztrájkoló kollégák munkáját is. A munkajogi szabályokat viszont be kell tartania.

23. Szabadságát töltő dolgozó berendelhető-e a sztrájk idejére?

Igen. A munkáltató a működését közvetlenül és súlyosan érintő ok esetén a szabadság kiadásának közölt időpontját módosíthatja, illetve a munkavállaló már megkezdett szabadságát megszakíthatja. A sztrájk adott esetben minősülhet a munkáltató működését közvetlenül és súlyosan érintő oknak. A dolgozónak a kiadás időpontjának módosításával vagy a megszakítással összefüggésben felmerült kárát és költségeit a munkáltató köteles megtéríteni; a szabadság alatti tartózkodási helyről a munkahelyre és a visszautazással, valamint a munkával töltött idő a szabadságba nem számít be. Annak azonban semmi akadálya, hogy a visszatérő dolgozó sztrájkba lépjen.

24. Felmentési idejét töltő dolgozó berendelhető-e a sztrájk idejére?

Nem. A felmentési idő alatt nem terheli rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség a dolgozót, a törvény nem ad lehetőséget a megszakításra sem (szemben a szabadsággal például), a felmentési időről nem lehet visszahívni a dolgozót.

25. Mi van akkor, ha nem akar mindenki sztrájkolni?

A sztrájkban való részvétel önkéntes, senkit nem lehet kényszeríteni a sztrájkban való részvételre. A sztrájk ettől még megtartható.

26. Milyen részvételi aránnyal tarthatunk sztrájkot?

A közigazgatás területén az adott szervezetnél sztrájk kezdeményezéséhez rendelkezni kell a köztisztviselők többségének felhatalmazásával. A sztrájk tényleges megtartásához ez nincs előírva. (Közalkalmazotti területen erre nincsen általános szabály, helyben, a szervezőknek kell látniuk, hogy a felmérés szerinti sztrájkhajlandóság mellett lehet-e sztrájk.)

27. A munkáltató kéri a sztrájkolók névsorát, kötelesek vagyunk azt előzetesen átadni?

Nem. A sztrájkban részt vevők előzetes felmérése a közigazgatásban kötelező, de a munkáltató nem követelheti előre a sztrájkolók névsorát. A

munkáltató előzetesen nem nyilatkoztathatja a dolgozókat, ki vesz részt a sztrájkban, nem kérheti a sztrájkolók név szerinti megnevezését a szervezőktől sem. Adatot csak a bíróság kérheti, ha eljárás folyik a sztrájk jogszerűségének vizsgálatáról.

28. Kinek kell bejelenteni a sztrájkot?

A sztrájk szervezői a munkáltató felé kötelesek jelezni a sztrájkot, és a munkáltatóval kell tárgyalniuk is. A munkáltató a Polgármesteri Hivatalnál a jegyző, de javasolt ezt a Polgármesterrel is közölni.

29. A munkáltató burkoltan fenyeget vagy akadályozza a sztrájkot. Mire hivatkozhatunk?

Ebben az esetben a munkáltató jogsértő. A Sztrájktörvény 1. § (1)-(2) bekezdése szerint a dolgozókat a gazdasági és szociális érdekeik biztosítására - a Sztrájktörvényben meghatározott feltételek szerint - megilleti a sztrájk joga. A sztrájkban való részvétel önkéntes, az abban való részvételre, illetve az attól való tartózkodásra senki nem kényszeríthető. A jogszerű sztrájkban résztvevő dolgozókkal szemben a munkabeszüntetés befejezését célzó kényszerítő eszközökkel nem lehet fellépni. Ezt a bíróság is megerősítette, ld. pl. a BH2013. 77. sz.: A jogszerű sztrájkban résztvevő dolgozókkal szemben a munkabeszüntetés befejezését célzó kényszerítő eszközökkel nem lehet fellépni, a sztrájkjog gyakorlása során a munkáltatóknak és a munkavállalóknak együtt kell működni.

30. Az ügyfeleket kell-e tájékoztatni a sztrájkról, és ha igen, mikor?

Erre nincs előírás sem a Sztrájktörvényben, sem a Megállapodásban. De javasolt ezt a helyben szokásos módon (bejáratnál kifüggesztett értesítés stb.) megoldani.

31. Mi a helyzet a társadalombiztosítással?

A munkaviszonyhoz, közszolgálati jogviszonyhoz kapcsolódó társadalombiztosítási jogokra és kötelezettségekre a társadalombiztosítási jogszabályok az irányadók azzal, hogy a jogszerű sztrájk időtartamát szolgálati időként kell figyelembe venni. (Sztrájktörvény 6. § (4) bek.)

32. Mi az a figyelmeztető sztrájk?

Több féle lehet a sztrájk. A sztrájk lehet figyelmeztető sztrájk, lehet egy napos vagy több napos vagy akár szolidaritási sztrájk. Az egyeztetés ideje alatt is egy alkalommal tartható sztrájk, azonban ennek az időtartama a két órát nem haladhatja meg (figyelmeztető sztrájk). A hivatalban történő sztrájk mértékéről a sztrájkban résztvevők önmaguk döntenek, de elfogadhatják a felhívást kiadó szakszervezet javaslatát.

33. A közfoglalkoztatott aláírhatja a sztrájktámogatást?

A közfoglalkoztatott a munkaviszony egy speciális formája. A közfoglalkoztatott aláírhatja, támogathatja a sztrájkot. A Megállapodás 2. pont szerint a köztisztviselők többségének támogatása szükséges, azaz a hivatallal jogviszonyban lévő köztisztviselő (ügykezelő, fizikai is) többsége

szükséges. Mindenképpen szükséges, hogy nélkülük is meglegyen a több mint 50 %, mert a közfoglalkoztatási jogviszony nem számítható be a köztisztviselői jogviszonyba.

34. Mi van akkor, ha valamely szakszervezet a támogatók aláírásának gyűjtésében nem tudja tartani a határidőt?

Ha remény van arra, hogy meg lesz a sztrájkot támogatók többségének aláírása, de csak határidőn túl, folytatható az aláírások gyűjtése. Ebben az esetben az meghirdetett sztrájk napjáig nem tudják a 9 munkanapos tárgyalási határidőt tartani, – már pedig ez az előírás (Megállapodás 6. pont) – így csak a 2 órás úgynevezett figyelmeztető sztrájkot tarthatja meg törvényesen. (A Sztrájktörvény a figyelmeztető szót nem használja)

35. Ki írhatja alá a szakszervezet részéről a helyi sztrájmegállapodást?

A kormány és a szakszervezetek közötti 1994. január 13-i sztrájmegállapodás 2. pontja szerint a sztrájk kezdeményezésének a joga a Megállapodást aláíró szakszervezeteket továbbá azok munkahelyi szervezeteit illeti meg. A polgármesteri hivatalban dolgozó alapszervezet az MKKSZ munkahelyi szervezete. Így a sztrájk kezdeményezésének joga megilletti. Képviselőtében az alapszervezet választott vezetője jár el, azaz írja alá a helyi sztrájmegállapodást. A hivatal csak a saját aláírójának személyét jelölheti ki, míg a szakszervezet erre felhatalmazott képviselőjének a választott vezetőt kell tekinteni.

36. A megvalósult sztrájk esetén mikor kell megsemmisíteni a sztrájkkésztség felmérést tartalmazó adatlapot?

A támogatók neveit tartalmazó adatlapnak a sztrájk megtartásáig van jelentősége. A bírósághoz fordulásról a Megállapodás két pontja szól. A 2. pontban szerepel, hogy ha bármelyik fél vitatja, hogy a szakszervezet rendelkezik a köztisztviselők többségének felhatalmazásával, akkor a szakszervezet az erre vonatkozó dokumentumokat köteles a munkaügyi bíróság részére átadni. Tehát ez a kezdeményezés időpontjára vonatkozó utalás.

A 8. pontban, hogy a munkaügyi bíróság döntéséig a köztisztviselők munkaköri kötelezettségüknek eleget tesznek. Ez azt jelzi, hogy a bírósághoz való fordulásnak a sztrájkig van értelme, hiszen azt akarja megakasztani az eljárással.

Tehát a sztrájk után az adatlap rögtön megsemmisíthető. A nevek ezután már nem lesznek érdekesek, hiszen a sztrájk napján kiderül, hogy ki sztrájkolt. Ha több mint 50 % sztrájkolt, akkor semmilyen bíróság nem hinné el utólag a munkáltatónak, hogy 50 %-nál kevesebb volt a támogató. A Sztrájktörvény 5. § (2) szerint a bíróságnak 5 munkanapon belül döntenie kell, az is jelzi, hogy ennek a folyamatnak a sztrájk megtartása előtt kell lezajlania.

Nem elképzelhetetlen, hogy valaki beteg lesz vagy más ok miatt (szabadságot kell kérnie, vagy csak meggondolta magát) nem tud sztrájkolni, és így kerül 50 % alá a sztrájkolóknak száma. Ettől még a sztrájk teljesen szabályos, hiszen a 2. pont a támogatók többségét írja elő, nem a sztrájkolókat. Legfeljebb ebben az esetben érdemes egy kicsit várni a

sztrájk után, ha úgy lehet érzékelni, hogy a munkáltató vitatja a jogszerűséget. Bár ez meglehetősen furcsa lenne, ezt a Megállapodás alapján előtte kellene megtennie.

Amíg ilyen eset ténylegesen nem történik meg, nem tudni pontosan hogyan dönt a bíróság. Az eddig lezajlott önkormányzati köztisztviselői sztrájkok során sehol nem fordultak bírósághoz, tehát ilyen tapasztaltunk nincs.

37. Ha az MKKSZ 2 órás vagy egész napos sztrájkot hirdet, lehet rövidebb vagy hosszabb sztrájkot tartani.

Az MKKSZ csak felhívja az önkormányzati köztisztviselőket, hogy kezdeményezzenek sztrájkot. A sztrájkot így mindig az adott közösség, a polgármesteri hivatalban dolgozó köztisztviselők kezdeményezik. Így nem országosan, hanem helyileg kell meglenni a megfelelő támogatottságnak. A sztrájk mértékéről is helyileg kell döntenie. A legtöbbben a felhívásban szereplő időponthoz és időtartamhoz kapcsolódnak. Ez azért fontos, mert így lesz a hatás országos. A sztrájkolóknak azonban joguk van eltérni a felhívásban szereplő sztrájk időtartamától, így lehet 1 órás. lehet 4-6 órás is egy sztrájk vagy akár tarthat 2 napig is.

A kérdések a tapasztalatok alapján bővíthetnek, a válaszok is pontosodhatnak. A tájékoztatóhoz felhasználtuk a közszféra egyéb területén készült hasonló anyagokat is)

MKKSZ – Sztrájkjelőkészítő Bizottság 2017